

ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
KHOA KẾ TOÁN
Chủ biên: PGS.TS. NGUYỄN THỊ ĐÔNG

Giáo trình Lý thuyết

HẠCH TOÁN KẾ TOÁN

(Xuất bản lần thứ tám)

NHÀ XUẤT BẢN
TÀI CHÍNH

HÀ NỘI
5/2003

ĐẠI HỌC
KINH TẾ QUỐC DÂN

ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
KHOA KẾ TOÁN

Chủ biên: PGS.TS. NGUYỄN THỊ ĐÔNG

Giáo trình

LÝ THUYẾT HẠCH TOÁN KẾ TOÁN

(Xuất bản lần thứ tám)

HÀ NỘI, 05 - 2003

LỜI NÓI ĐẦU

(Cho lần xuất bản thứ tám)

Để đáp ứng kịp thời nhu cầu về tài liệu cho giảng dạy, học tập của trường Đại học Kinh tế Quốc dân, Bộ môn Kế toán, khoa Kế toán tổ chức biên soạn lại và cho tái bản giáo trình "Lý thuyết Hạch toán Kế toán" lần thứ tám.

Trong lần tái bản này, các tác giả tham gia biên soạn sách đã tiếp thu nghiêm túc những đóng góp của người đọc về những điểm cần chỉnh lý, sửa chữa và bổ sung; đảm bảo tính cơ bản, hiện đại và tính chính xác, khoa học của sách xuất bản. Giáo trình "Lý thuyết Hạch toán Kế toán" là tài liệu chính thống, bắt buộc sử dụng trong đào tạo chuyên ngành kế toán, kiểm toán của trường Đại học Kinh tế Quốc dân, đồng thời giáo trình còn là tài liệu tốt cho các bạn đọc quan tâm khác.

Tham gia chỉ đạo biên soạn và trực tiếp biên soạn giáo trình là tập thể cán bộ giảng dạy của Khoa Kế toán - Đại học Kinh tế Quốc dân sau đây:

1. GS. TS. Nguyễn Quang Quynh - Chịu trách nhiệm về nội dung.

2. PGS. TS. Nguyễn Thị Đông - Chủ biên và biên soạn các chương 9 và chương 10.
3. PGS. TS. Đặng Thị Loan - Biên soạn chương 1 và chương 2.
4. PGS. TS. Phạm Thị Gái - Biên soạn chương 3 và chương 5.
5. PGS. TS. Nguyễn Minh Phương - Biên soạn chương 7.
6. PGS. TS. Nguyễn Văn Công - Biên soạn các chương 4, chương 6 và chương 8.

Tập thể người chỉ đạo, biên soạn sách của khoa Kế toán, Đại học Kinh tế Quốc dân xin giới thiệu cuốn sách với các độc giả ; rất mong nhận được những ý kiến đóng góp có tính xây dựng của các quý vị cho lần xuất bản sau.

Hà nội, ngày 6/5/2003

T/M TẬP THỂ TÁC GIẢ

Chủ biên

PGS. TS. NGUYỄN THỊ ĐÔNG

MỤC LỤC

Chương 1: Bản chất của hạch toán kế toán	5
1.1. Tính tất yếu khách quan của hạch toán kế toán	5
1.2. Hạch toán kế toán trong hệ thống các loại hạch toán	10
1.2.1. Các thước đo sử dụng trong hạch toán	10
1.2.2. Các loại hạch toán.....	12
1.3. hạch toán kế toán trong hệ thống quản lý	19
1.3.1. Vai trò, vị trí của thông tin kế toán trong hoạt động quản lý	19
1.3.2. Yêu cầu của thông tin kế toán và nhiệm vụ của công tác kế toán.....	22
1.4. Các nguyên tắc kế toán chung được thừa nhận	24

Chương 2: Đối tượng và phương pháp của hạch toán kế toán.....	33
2.1. Đối tượng nghiên cứu của hạch toán kế toán....	33
2.1.1. Khái quát chung về đối tượng của hạch toán kế toán	33
2.1.2. Tài sản và nguồn vốn	36
2.1.3. Tuần hoàn của vốn kinh doanh.....	44
2.1.4. Quan hệ kinh tế pháp lý thuộc đối tượng hạch toán kế toán	48
2.1.5. Kết luận chung về đối tượng của HTKT	50
2.2. Hệ thống phương pháp của HTKT.....	51

Chương 3: Phương pháp chứng từ	55
3.1. Khái quát chung về phương pháp chứng từ.....	55
3.1.1. Khái niệm và các yếu tố cấu thành phương pháp chứng từ	55
3.1.2. Vị trí, tác dụng của phương pháp chứng từ	58

3.2 - Hệ thống bản chứng từ	59
3.2.1. Bản chứng từ	59
3.2.2. Phân loại chứng từ	66
3.3. Luân chuyển chứng từ	70
3.3.1. Luân chuyển chứng từ và ý nghĩa luân chuyển chứng từ	70
3.3.2. Kế hoạch luân chuyển chứng từ	72
3.3.3. Nội quy về chứng từ	76
 Chương 4: Phương pháp tính giá	78
4.1. Khái niệm và sự cần thiết của phương pháp tính giá	78
4.1.1. Khái niệm về phương pháp tính giá	78
4.1.2. Sự cần thiết của phương pháp tính giá	79
4.2. Yêu cầu và nguyên tắc của phương pháp tính giá	80
4.2.1. Yêu cầu của phương pháp tính giá	80
4.2.2. Nguyên tắc của phương pháp tính giá	81
4.3. Nội dung và trình tự tính giá tài sản mua vào ..	85
4.3.1. Nội dung tính giá tài sản mua vào	85
4.3.2. Trình tự tính giá tài sản mua vào	85
4.4. Nội dung và trình tự tính giá sản phẩm, dịch vụ sản xuất	91
4.4.1. Nội dung tính giá sản phẩm, dịch vụ sản xuất	91
4.4.2. Trình tự tính giá sản phẩm, dịch vụ sản xuất	91
4.5. Nội dung và trình tự tính giá (giá vốn) sản phẩm, hàng hoá, dịch vụ tiêu thụ và giá vật tư xuất dùng cho sản xuất - kinh doanh	96
4.5.1. Nội dung tính giá sản phẩm, hàng hoá, dịch vụ tiêu thụ và giá vật tư xuất dùng	96
4.5.2. Trình tự tính giá sản phẩm, hàng hoá, dịch vụ tiêu thụ và giá vật tư xuất dùng	97

Chương 5: Phương pháp đối ứng tài khoản	108
5.1. Khái quát về phương pháp đối ứng tài khoản ..	108
5.1.1. Khái niệm và các yếu tố cấu thành	108
5.1.2. Vị trí, tác dụng của phương pháp đối ứng tài khoản	109
5.2. Tài khoản kế toán	110
5.2.1. Khái niệm và đặc trưng cơ bản về nội dung, kết cấu tài khoản	110
5.2.2. Nguyên lý kết cấu tài khoản cơ bản.....	111
5.3. Quan hệ đối ứng và phương pháp ghi sổ kép....	114
5.3.1. Các quan hệ đối ứng tài khoản	114
5.3.2. Phương pháp ghi sổ kép	117
5.4. Tài khoản tổng hợp và tài khoản phân tích	123
Chương 6: Hệ thống tài khoản kế toán	129
6.1. Sự cần thiết phải hình thành và những đặc trưng của hệ thống tài khoản kế toán	129
6.1.1. Sự cần thiết phải hình thành hệ thống tài khoản kế toán	129
6.1.2. Đặc trưng cơ bản của hệ thống tài khoản kế toán	130
6.2. Phân loại tài khoản kế toán.....	132
6.2.1. Phân loại tài khoản theo nội dung kinh tế	132
6.2.2. Phân loại tài khoản theo công dụng và kết cấu...	136
6.2.3. Phân loại tài khoản theo quan hệ với các báo cáo tài chính	145
6.3. Hệ thống tài khoản kế toán doanh nghiệp thống nhất hiện hành.....	148
6.3.1. Tổng quan về hệ thống tài khoản kế toán thống nhất	48
6.3.2. Đánh số hiệu và tên gọi các tài khoản	150
6.3.3. Mô hình sắp xếp các tài khoản kế toán	154

Chương 7: Phương pháp tổng hợp và cân đối....	158
7.1. Khái quát chung về phương pháp tổng hợp cân đối kế toán.....	158
7.1.1. Khái niệm và cơ sở hình thành phương pháp.....	158
7.1.2. Ý nghĩa tác dụng của phương pháp.....	159
7.2. Hệ thống bảng tổng hợp - cân đối kế toán.....	160
7.2.1. Bảng cân đối kế toán	163
7.2.2. Bảng cân đối thu, chi và kết quả	169
7.2.3. Bảng cân đối thu - chi tiền tệ	172
7.3. Quan hệ giữa phương pháp tổng hợp cân đối - với các phương pháp khác.	175

Chương 8: Hạch toán các quá trình kinh doanh chủ yếu.....	179
8.1. Khái quát về quá trình kinh doanh và nhiệm vụ của hạch toán	179
8.1.1. Khái quát về quá trình kinh doanh	179
8.1.2. Nhiệm vụ hạch toán quá trình kinh doanh	180
8.2. Hạch toán quá trình cung cấp (mua hàng)	181
8.2.1. Ý nghĩa và nhiệm vụ hạch toán.....	181
8.2.2. Phương pháp hạch toán quá trình cung cấp trong các doanh nghiệp	182
8.3. Hạch toán quá trình sản xuất	193
8.3.1. Ý nghĩa và nhiệm vụ hạch toán.....	193
8.3.2. Phương pháp hạch toán quá trình sản xuất	194
8.4. Hạch toán quá trình tiêu thụ	209
8.4.1. Ý nghĩa và nhiệm vụ hạch toán quá trình tiêu thụ	207
8.4.2. Phương pháp hạch toán tiêu thụ sản phẩm, hàng hoá, dịch vụ	208
8.4.3. Hạch toán kết quả tiêu thụ sản phẩm, hàng hoá, lao vụ, dịch vụ trong các doanh nghiệp	216

Chương 9: Sổ kế toán và hình thức sổ kế toán	223
9.1. Sổ kế toán.....	223
9.1.1. Khái niệm và tác dụng của sổ kế toán	223
9.1.2. Các loại sổ kế toán - nguyên lý kết cấu và nội dung phản ánh.....	225
9.1.3. Chu trình kế toán trên sổ kế toán.....	235
9.2. Các hình thức sổ kế toán cơ bản.....	244
9.2.1. Khái niệm hình thức sổ kế toán và các đặc trưng cơ bản của hình thức sổ	244
9.2.2. Hình thức sổ Nhật ký chung.....	245
9.2.3. Hình thức sổ Nhật ký - Sổ cái.....	252
9.2.4. Hình thức sổ "Chứng từ - ghi sổ"	255
9.2.5. Hình thức sổ kế toán "Nhật ký - chứng từ"	264
Chương 10: Bộ máy kế toán và mô hình tổ chức bộ máy kế toán	271
10.1 - Bộ máy kế toán	271
10.1.1. Đơn vị kế toán.....	271
10.1.2. Khối lượng công tác kế toán và các phân hành kế toán	273
10.1.3. Bộ máy kế toán	277
10.1.4. Kế toán trưởng	281
10.2. Mô hình tổ chức bộ máy kế toán	283
10.2.1. Mô hình tổ chức bộ máy kế toán tập trung.....	283
10.2.2. Mô hình kế toán phân tán.....	285
10.2.3. Mô hình kế toán hỗn hợp.....	288
Phụ lục 1 : Hệ thống chứng từ kế toán	291
Phụ lục 2 : Hệ thống tài khoản kế toán DN.....	293
Phụ lục 3 : Bảng cân đối kế toán	301
Phụ lục 4 : Báo cáo kết quả kinh doanh	304